

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 140. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 17-го червня 1936. — VOL. XLIV. No. 140. Jersey City, N. J., Wednesday, June 17, 1936. — THREE CENTS

УРЯД ВИПЛАЧУЄ БОНУС ВЕТЕРАНАМ

ВАШИНГТОН. — Американський уряд почав у понеділок виплачувати ветеранам світової війни ухваленій на цій сесії конгресу бонус.

Всіх управлених до бонуса начисляють три мільйони осіб. В самому Нью Йорку є таких ветеранів 200,000.

Бонус виплачують без видимого замішання. Для розіслання бонусових посилок ужито цілу армію поштових післанців.

Найнижча сума бонуса виносить \$60, найвища \$1,590. Разом усі бонуси винесуть коло півтора мільярда доларів.

РЕПУБЛІКАНЦІ ПЛЯНУЮТЬ КАМПАНІЮ.

ТОПІКА (Канзас). — Губернатор Алф Ландон, кандидат републиканської партії на уряд президента Злучених Держав, відбув 5-годинну конференцію з своїм управителем Гемилтоном, головою републиканського комітету, та уложив уже з ним план виборчої кампанії.

Кандидат задумує наперед вийти на передвборчу туру до східних стейтів, де панує загальне переконання, що кандидатуру Ландона переперли на републиканській конвенції делегати з західних стейтів.

КЛОПОТИ ВЕЛИКИХ ПАРТІЙ З БУНТАРАМИ.

НЬО ЙОРК. — Визначні републиканці виступають з публичними заявами проти републиканського сенатора Норриса за те, що він зображав Ландона підчас недільної промови на радіо як нікому невідому особу та ляльку в руках великих промисловців.

Д-р Ройел Ковпланд, демократичний сенатор з Нью Йорку, заявив, що він не їде на конвенцію демократичної партії, що має початися наступного тижня, та дає притому до пізнання, що він не годиться з політикою президента Рузвельта.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАКОНА ПРОТИ ЛІНЧІВ.

ВАШИНГТОН. — Поважне число конгресменів домагається в петиції до президії палати послів поставити на порядку дня проект закону проти лінчів. Петицію підписали 218 конгресменів.

Проект закону проти лінчів, що застряг у судовій комісії, накладає на публичних урядників відповідальність за безпеченство в'язнів та накладає на повіти, в котрих злінчовано людину, кару в сумі від \$2,000 до \$10,000.

ПОЧИНАЮТЬ РОБОТУ КОЛО ВИСТАВОВОЇ ПЛОЩІ.

НЬО ЙОРК. — У понеділок почато вже роботи коло приготування площі під світову виставу, що має відбутися тут у дільниці Квінс 1939-го року.

Роботу почато без звичайних церемоній. До роботи зголосилися 700 осіб. Роботу дістали першого дня 500.

На приготування площі мається видати з публичних і приватних фондів 50 мільйонів доларів.

ЗА ПРАВО УРЯДУ НОРМУВАТИ ВІДНОСИНИ РОБІТНИКІВ ДО ФАБРИКАНТІВ.

НЬО ОРЛЕНС. — Місцевий федеральний суд розглядав тут норов проти краєвої ради робітничих відносин, у котрім їде про те, чи ця рада має право регулювати відносини між фабрикантом і робітниками.

Суд однодушно заявив, що рада такої влади не має.

БОРОТЬБА ЗА ЗАКОН ПРО МІНІМАЛЬНУ ЗАПЛАТУ.

ВАШИНГТОН. — У конгресі йде боротьба за законопроект Волша й Гілея про мінімальну зарплату.

Якби цей проект став законом, то всякий фабрикант, що доставляє урядові своїх виробів, мусів би придержуватися правил про довжину робочого дня та висоту зарплати, а саме не держати на роботі робітників довше, як по 8 годин денно і 40 годин на тиждень, та платити їм як мінімум таку зарплату, яку звичайно платиться в даному промислі в цій місцевості.

Організації фабрикантів і банкірів ведуть проти проекту завзяту кампанію.

І ШЛЯХТА МАЄ СВОЮ ЮНІЮ.

НЬО ЙОРК. — Барон Джорджіо Сурані ді Капельноуово почав організувати тут організацію аристократії.

Організація має на цілі завести порядок серед американської аристократії, а саме розділити правдиву шляхту від неправдивої. Організатор признає, що організація буде поступати з фальшивими аристократами так, як юнія поступає зі скебами.

Крім цього організація має на меті помагати правдивим аристократам використовувати свої шляхетські титули для торговельних цілей, себто для розгодошування всяких товарів.

„СУХІ“ ЩЕ НЕ ПЕРЕВЕЛИСЯ.

Заходами Жіночого Союзу Тверезості відбувається в Тулеї, Оклаґома, шістдесятний конгрес „сухих“, які далі поборюють алкогольні напінки і є за впровадження нової прогібіції. На конгресі є біля 1,500 делегаток. Предсідниця Іда Сміт у своїй промові вичислила ті нещастя, що їх знає Америка від алкоголю, й закликала далі боротися за прогібіцію.

НЕМА ТО ЯК „ЗГОДА“.

Українська старокраєва преса переповнена вістками про „польсько-українську згоду“. От у Бережниці, повіт Самбір, місцеві поляки підпалили дім української кооперативи „Сила“. В селі Теофілії поляки вибили шибки урядовцям читальні „Просвіти“. В Голоску Великій польська шайка знищила бібліотеку читальні „Просвіти“ та понизила українські портрети й інші пам'яткові річі.

ВІДКРИВАЮТЬ АСЕКУРАЦІЙНИЙ РЕКЕТ.

Уряд стейту Месечузетс розслідує причини смерті Франка Кроля, що вмер 25-го травня від удару на сходах у домі пані Динак та Валтера Вадаса, в котрім він жив.

Смерть спершу вважали випадковою, але розсліди хеміків показали, що Кроль мав у тілі стількі отруї, що вона могла спричинити його смерть. Показалося далі, що Кроль був заасекурований та що пані Динак і Вадас мали дістати його асекурацію на випадок його смерті.

Ці факти дали стейтовому урядові причину розслідувати не тільки цю подію, але й всі інші випадки асекурації, в котрих обезпечені записують своє посмертне чужим собі людям. Уряд розслідує 50 таких випадків смерті та припускає, що він попав на слід широко розгалуженого рекету.

„УБИТИЙ ЖИДОМ“.

У 2,000 шкільних кімнатах у Нирнбергу (Німеччина) повісять портрети вбитого недавно у Швейцарії націонал-соціалістичного провідника Густльофа. Під кожним портретом буде підпис: „Вільгельм Густльоф, убитий жидом“.

УБИТИЙ ЕЛЕКТРИКОЮ.

Жахливий випадок смерті трапився цими днями в лісі біля села Вандув, конецького повіту (келицьке воєводство). Підчас стінання дерева більша галузь стятої сосни повисла на електропроводі з сильною струєю. Робітник Станіслав Півідло намагався галузь зняти. Коли вхопив її, упав трупом на місці, вбитий електричною струєю.

БАБИ ВИГНАЛИ КОМІНІЯРА.

В Топорівцях, пов. Городенка, склалася велика авантюра з коміньярем, що прийшов з міста чистий коміні. Яких сто баб окужили його з криком і загрозили, що будуть бити, якщо він зараз не винесеється з села. Коміньяр, що був з одним пожежником, налякався й оба забралися з Топорівцев.

НАЙБІЛЬШИЙ ДІЯМАНТ РОЗВИЛИ.

16. січня 1934 р. знайшли в південно африканським стейті Преторія величезний діамант, завбільшки курячого яйця, 726 каратів ваги. Назвали його „Джонкер“. Ще більший був у свій час „Каліннан“, але його розбили на два кусні: 516-каратовий і 309-каратовий. Власником цього діаманту став американський ювелір Гаррі Вінстон. Він хотів його продати, але не знаходив покупців. Навіть один індійський магараджа давав за нього таку низьку суму (коли зважити його дійсну вартість), що власник рішився його розбити на дві частини, щоб легше його продати. Він радився в цій справі різних шліфарів брилянтів, але європейські спеціалісти не могли погодитися щодо того, як цю операцію можна би перевести. Велика лондонська фірма Льюїс не могла взяти на себе відповідальності, що зробить це без великих утрат. Одна дрібенька частина міліметра могла бути причиною, що весь діамант міг розсипатися і мільйони, які він був варт, могли пропасти. Нарешті Вінстон знайшов голландського шліфара Лазаря Каплана у Роттердамі і той згодився взяти на себе цю працю. Від чотирьох поколінь ця фірма торгує діамантами. Цілий рік підготовлявся Каплан до свого кроку. 50 літ мав до діла з діамантами, але коли надходив реченець рішення, він вгавав. 12 місяців тяглися експерименти, як це робити. Треба було устійнити лінії залому, куди мали переходити перерізи. Пізніше треба було до своєї роботи; 20 секунд пізніше „Джонкер“ склався з 3 частин, утративши при операції всього 2 карати. Найбільший кусень мав вагу 165 каратів, а другі два розбіють іще на 11 малих. Вартість цих діамантів нині — 2 мільйони доларів. Фантастичної суми за його цілість ніхто не міг заплатити і кілька мільйонів при операції його зменшення пропало.

СТИХІЙНА ГРАДОВА КАТАСТРОФА.

В еспанській місцевості Блянка (провінція Мавриція) град знищив увесь цьогорічний збір овочів. Страти обчислюють на 6 мільйонів пезет. Град так знищив овочеві дерева, що до п'ять літ не можна надіятися від них овочів. Тисячі рільників і експортерів зруйновані.

ХРУЩІ В НІМЕЧЧИНІ

В південній Німеччині, особливо в Баварії, появились масово хрущі і нищать квіти та листя. Падають притім так масово на дороги, що утруднюють колону комунікацій. Адміністраційна влада наказала населенню нищити хрущі безпоцадно.

БІДА ВИСОКИМ ЧУЖИНЦЯМ У ЯПОЇІ.

Славний російський співак Шаляпін перебував недавно на концертному турне в Японії і сильно набідився з причини свого високого росту. В японських готелях не було для нього ліжок. Всі японці малого росту і тому їхні готельні ліжка були для Шаляпіна закороткі. Співак мусів спати всюди на підлозі. Навіть підчас їзди з Японії до Шангаю спав дві ночі на чердаку японського корабля, бо в його каюті було закоротке ліжко. Аж у Харбїні міг вигідно простягнути свої довгі ноги.

БИК НА ДАХУ.

Цими днями перевозили у Лондоні з залізничного двірця на базар биків. В одному місці під впливом великого го-ноу один бик вирвався і втік у відкриті ворота когось до-му. Не маючи перед собою іншої дороги, вбїг на сходи. Там злякався від нового крику комеріків, що почали втікати, і побіг сходами аж на дах будинку. За ним побігли наганячі і пробували спутати його мотузками. Там дістав він нападку шалї і його опікуни втекли перелякані. Не було іншої ради, як застрілити його.

ВЕРТАЄТЬСЯ З ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ.

Громадянин Станіслав Макс Цукерман пішов у 16-тї році до військ; у 1916 р. на італійським фронті попав у полон. Тому, що він замінявся з паперами із своїм приятелем Грінбергом і Грінберга вбили, рідно повідомили про його смерть. Цукерман вийшов до Америки, вступив до торговельної флотії і дослужився старшинського ступня на конторторпедовці „Шкаго“ у 1930 р. Щойно тоді прислав він своїм мамі першу звістку про себе разом із 400 доларями. Тепер вибирається він у відвідини до рідні.

ДЕМОНСТРАЦІЯ В КОВНІ.

Берлінський часопис „Фелькшпер Беобахтер“ повідомляє, що 12-го травня б. р., цього самого дня, коли у Вильні відбувалися жалібні вчористости в честь марш. Пласудського, всі литовські політичні організації уладили в Ковні велику протестацийну демонстрацію проти Польщі.

ПЛАСТОВЕ СВЯТО НА ЗАКАРПАТТІ.

Дня 6. травня ц. р. старанням команданта Пласту, вчителя д-ра Гр. Мельника, відбулося в Королеві над Тисою велике пластове свято. В святі взяли участь коло 400 пластунів. На шкільному подвір'ї о. Дмитро Попович з Хуста відправив Службу Богу та виголосив до пластунів налку промову. Описля відбулося посвячення пластового прапора і 45 пластунів-новиків зложили присягу. Пополудні пластуни уладили спільну прогульку. В цьому святі взяли теж участь пластуники з Севлюща під проводом Івана Ревая та вчителя Андрія Ворона і М. Грицака.

КАТОВАНИ В БЕРЕЗІ КАРТУЗЬКІЙ ВІЯНІ БУНТУЮТЬСЯ

ЛВВІВ. — У концентраційнім польським таборі в Березі Картузькій, куди запроторено дуже багато українців, в'язні підняли бунт, щоб тим звернути загальну увагу на варварські методи, яких уживають у тім таборі супроти в'язнів. Польське урядове звідомлення подає коротко, що в'язні спершу розпочали голодівку, а коли вона не помагала, підняли бунт. Наслідок: двох в'язнів убито, а шістьох тяжко ранено.

СЛІДОМ ЗА ФРАНЦІЄЮ.

БРЮСЕЛЬ (Бельгія). — Комуністи, захочені перемогою „народного фронту“ в Франції, організують у Бельгії генеральний страйк. Вони надіялися, що соціалістичний провідник Вандервельде вдержиться при владі й у Бельгії настане така влада, як у Франції, де стоїть на чолі соціалістичний провідник Блюм. Та Вандервельде не вдержався. Ситуація дуже грізна. Страйкує яких 110,000 вуглекопів. Страйк охоплює теж інші промисли.

КІНЕЦЬ САНКЦІЯМ.

ЛОНДОН. — Ніхто інший, а сам секретар заграничних справ, Іден, є за те, щоб не комплікувати міжнародного положення і знести санкції, наложені на Італію. Часописи, що ще недавно так сильно попирали санкції, тепер уже пишуть, що це маловажна справа.

НІМЕЧЧИНА ЛЯКАЄ АНГЛІЮ.

ЛОНДОН. — Англія хоче за всяку ціну чимскорше звиківувати конфлікт з Італією головно тому, що вона тепер найбільше боїться Німеччини. Уряд є тої думки, що Італія, загарбавши Етіопію, стала вже задоволеною державою і тепер буде докладати всіх сил, щоби було так, як є тепер. А тимсамим буде стояти по стороні Англії. Секретар війни Купер заявив, що положення в Європі є тепер куди грізніше від того, якє було в 1914 році. Тільки біда, що люди легковажать справу.

БОРОТЬБА КОШТУЄ БАГАТО ГРОШЕЙ.

ЕРУСАЛИМ (Палестина). — Напруження, яке панує між арабами й жидами, коштує як одних так і других багато жертв у людях. Але коштує теж багато і з матеріального боку. Самі жиди мали матеріальні втрати на суму яких \$7,500,000.

ПОБИВ СВИДКА, ЩО ЗРАДЖУВАВ ТАЙНИ ОРГАНІЗАЦІЇ.

КАТОВИЦІ (Польща). — В процесі проти 119 німців, яких польська влада обвинувачує в змаганню відірвати Шлеск від Польщі й прилучити до Німеччини, зайшов такий випадок: Один з переслухуваних свідків почав зраджувати тайни секретної німецької революційної організації. В тій хвилі піднісся один з обвинувачених і підбїг до свідка та сильно побив його кулаками. Обвинувачений називається Мочигенба, а польські газети пишуть, що це знімчений поляк. Є він великаном такої сили, що кілька поліцаїв не могли собі дати з ним ради.

ДОБАЧУЮТЬ РУКУ ТРОЦЬКІСТІВ.

ПАРИЖ. — Ліві пішли проти лівих. Переведено ревізі в редакції та друкарні часопису, якого власником є, мовляв, Леон Троцький, котрого, як відомо, прогнано з Советів. Саме Троцькому і його сторонникам закидають, що це вони підкопують лівий уряд у Франції, домагаючись радикальніших змін та намовляють робітників перебрати фабрики.

НАРІКАЮТЬ НА СВОЇ ВЛАСНІ МЕТОДИ.

ВАРШАВА (Польща). — Польська Агенція Телеграфічна жалується, що відносини між Чехословаччиною і Польщею напружені. Взиває Чехословаччину, щоб направила відносини. Йде про те, щоб чехи не перенесли польських урядовців з їх рідних сторін на Шлеську в гліб Чехословаччини.

ЕКСПЛЮЗІВ В РІЖНИХ МІСТАХ ЄВРОПИ.

ГЕЛЬСІНГФОРС (Фінляндія). — З Естонії доносять, що близько Таліна здійнився вибух у державній фабриці амуніції. Вибух повстав тоді, коли в лабораторіях офіцири і жовніри обчищували патрони. Згинули на місці коло 40 осіб. Було теж дуже багато ранених.

СОФІЯ (Болгарія).

— Вибух у Ловецьким Товаристві, в яким було нагромаджено багато патронів, спричинив смерть вісьмох молодих студентів.

В МАДЯРСЬКІЙ СУДАТІ БУНТІВНИКІВ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). На суді станули 113 членів організації „Серп і Хрест“. Обвинувачують їх у тім, що організували похід на Будапешт, щоб там спричинили державний переворот, завести диктатуру та позбутися жидів. Організацію називають мадярським „Чорним Легіоном“.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Rate, 4 cent and Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Vol. „Свободи“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

І ТАМ „ФАШИСТИ“

Українські соціалісти в краю, вважаючи, що Іван Франко це їх партійна власність, влаштували на власну руку, без порозуміння з широкими колами українського громадянства, академію в пам'ять Франка в селі Нагуєвичах, що є родинним селом поета. Свято зорганізовано на інтернаціональній платформі, запрошуючи до участі теж польських і жидівських соціалістів. Отже зааранжовано його під знам'ям червоного прапора.

Про це свято помістив короткий допис львівський „Громадський Голос“. Допис затитулований „Бійка й провокація на святі в честь І. Франка“. Читаємо в нім так: „Тому мабуть, що те свято влаштувала українська соціал-демократична організація Робітничая Громада, не сподобалося це домогосподарям „фашистам“ Дрогобиччини, які, підбуржені недоброжелачами інтелігентами, рішили напасти на учасників свята, розігнати їх і знищити трибуну з портретом Франка“.

На іншій місці подаємо опис очевидця цієї академії так, як його подав львівський часопис „Новий Час“, що, як відомо, не є ні „фашистським“ ні „революційним“. Цей самий часопис написав у зв'язку з цим подією ще й вступну статтю п. з. „Болуча наука“, в якій нікого не лає, на нікого не накидається, а в спокійній і поважній манері визнає думаючи українське громадянство витягнути з цієї академії висновки. Часопис стверджує, що ніколи не було би прийшло до такого зневажливого свята, якби воно було загально-національним, чисто українським, а не міжнародним. А так „міжнародність“ наших соціалістів довела до цього, що Франкове свято перемістилося в бійку і в таку червону маніфестацію, на якій не було місця для українського прапора.

Для „Громадського Голосу“, що то називає себе „соціалістично-радикальним часописом українського працюючого народу“, наші сільські працюючі хлопці, які прийшли на академію автора гімну „Не пора Москалеві, Ляхові служити“ з українським прапором і на яких напала „міжнародна“ зграя, є нічим іншим, а „забіяками“ і „фашистами“. Нічого дивного. І тут в Америці духовна сестра цієї газети, тутешня „Народна Воля“, теж додає „фашистів“ усюди, де з'являється наша молодь, що не хоче допускати, щоб і в нас набували права громадянства такі „міжнародні“ зібрання, на яких згодом і нам казали вивішувати червоний прапор та вислухувати на наших святах чи вічах оплогавлення наших національних святощів і нашої ідеї. Та хай нас лають червоні з „Народної Воли“ і від „У. Ш. Вістей“ як хочуть, і хай нас називають „фашистами“, але ми в Америці таки не допустимо до таких випадків, як це сталося в Нагуєвичах.

Р. Гр.

МАЄМО КОНСТИТУЦІЮ

(Оповідання).

(1)

Спека, духота. Сонце працює. На небі ні хмаринки. Вітер ні листком осики не рушить! Поспішний поїзд заїхав на стачію Рапін.

В Рапіні поспішний поїзд стоїть лише одну хвилину. Не диво, що кондуктори бігали задихані від воза до воза, щоб пасажирів якнайшорше заладувати. Поїзд вже й так мав дві хвилини спізнання.

Саме коли головний кондуктор приклав до уст мосязну трубку, на перон вскопав важко солучи високий, костистий, худий хлоп. Біжучи до поїзду, кричав:

— Гов! Стій! Це я! Це я!

Коли обізвалася сигналова трубка, спізнений пасажир вже був під дверми вагона другої класи. Саме там стояв кондуктор. Щоби не задержувати поїзду, кондуктор відчинив двері і спізненому пасажирові показав рукою, щоби увійшов. Цей вскопав до середини. Льокомотива свиснула і поїзд рушив.

Стовпик Проць з Клучки стояв на коритаріку перехідного воза другої класи. П'ятьдесять-літній Проць Стовпик

був малим господарем в Клучки. Залізницею їхав лиш дівчи в життя. Нині рано приїхав був до Рапін зробіти контракт з Хаймом Зільбердратом.

Зільбердрат купив у Стовпика лісок, себто право рубати його. Дав грібний завдаток і почастував Стовпика жидівською рибою, чаркою доброї горілки-шабасівки і кухольом меду. Не диво, що Стовпик був веселий і жвавий.

Елегантно Стовпик не виглядав. Хоч сорочка і сіпак були чисті, то зате лице мав щетинясте, бо вже минув місяць, як він голівся.

Коли Стовпик вступав до вагону, на коритаріку стояло багато панів і пань. Вони стояли у вікні і не дуже втішались, коли побачили, що до них „лізе хлоп“. Дивувалися, що хлоп взяв другу класу.

Увійшовши, Стовпик стягнув капелюх і сказав „слава Ісусу Христу!“ На це привітання ніхто не відповів йому. Незручно, штовхаючи пасажирів то правим ліктем, то лівим, Стовпик пропхався до першого купе. З розмахом сів на

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Дальші зізнання підсудних, подані за часописом „Діло“).

Внески оборонця.

П'ятого дня розправи у п'ятницю протоколянти відчитували зізнання підс. Макарушки до 10 год. На питання обор. д-ра Горбового підсудний заявив, що ніколи не стрічався організаційно з підс. Равликом. Після того обор. д-р Горбовий відчитав довший внесок, щоб трибунал допустив низку свідків на обставину, що підс. Равлик не займався поширюванням листочок.

Крім того підс. Макарушка висловив, що з підс. Пашкевичем стрічався організаційно лише в 1930 р.; в 1933 р. підсудний стрінувся з ним лише випадково. На питання обор. д-ра Шухевича оповідає, що у в'язниці тяжко занедужав і хоч зголошувався до шпиталю, його не прийняли.

Признається до УВО і до ОУН.

Після того вела поліція на салю підс. Р. Шухевича, який признався до приналежності до ОУН і заявив, що не давав ніяких вказівок засудженому Лемикові у справі вбивства большевицького консуля. Підсудний признався, що в 1923 або в 1924 р. вступив до УВО, де був десь до 1927 р. Однак вже від 1927 р. підсудний взагалі втратив контакт з організацією, від якої зовсім відстав в 1930 р. тому, що одружився і мав уже обов'язки супроти родини. На питання президента заявляє, що був зв'язаний з організацією лише націоналістичним світоглядом. Описує оповідає про суперечки між молоддю, націоналістами з одного боку і католиками та колишніми пластунами з другого боку. Заявляє, що болів душею, що між молоддю дійшло до суперечок і намагався вплинути на їх злагіднення. Тому і опозиція і націоналісти знали про це посередництвом підсудного. І однієї днини підсудний дістав листа від організації, щоб посередничив між обома гуртами молоді. Заявляє рішуче, що до краєвої езекутиви не належав ні не брав участі в засіданнях. Признає, що у зв'язку зі своїм посередництвом з весною 1933 р. запросили його на ширшій сходині, на яких мали обговорювати справу ліквідації суперечок. Але тому, що тоді обговорювано шкільну акцію, справа суперечок зійшла на

дальший плян. Підсудний мав враження, що це було мабуть ширше засідання езекутиви. На питання президента рушуче заявляє, що тоді не обговорювали справи протибольшевицької акції чи конкретно вбивства большевицького консуля. Однак тому, що підсудний взагалі мав дуже багато праці з іспитами, зрікся незбаром дальшого посередництва між націоналістами та опозицією. Далі вияснює, що по арештуванні 14. червня 1934 р. підс. Підгайного, його приятеля, звернулася до підсудного одна особа з проханням, щоб підсудний прийшов на стрічу. Підсудний виконав це прохання і зустрівся з Мигалем та Качмарським. Обоє заявили, що слідують за ком. Кособудзьким. Підсудний заявив, що ніяких вказівок не може їм дати і сказав, щоб робили далі те саме, що досі. Описує ще було кілька стріч, але підсудний ніколи ніяких конкретних вказівок не давав. Заявляє, що рішуче з Мигалем не стрічався організаційно, ні в товариських взаєминах. На дальше питання, чому Мигаль звертався до нього, підсудний відповідає, що і підс. Мигаль і Малуца та Качмарський знали, що арештований Підгайний був його добрим приятелем. Тому Мигаль та Качмарський могли здогадуватися, що Підгайний втаємничив підсудного в ці справи, які сам Підгайний вів. Уже 17. червня 1934 р. підсудного арештували і пізніше вивезли до Берези Картузької. Тому ці стрічі перервалися. Щож торкається зізнань, які склав Підгайний про нього, підсудний не знає, чому він його обтяжив. Здогадується, що підс. Підгайний замовився. Підгайний — заявив Р. Шухевич — зв'язувався мені про багато річей. Якби я хотів з них скористати, я міг би собі допомогти. Але я цього не зроблю. Підс. просить прес., щоб заощадив йому конфронтації з підс. Підгайним, якщо вона не є konieczна, бо вона була би дуже болуча для підсудного. Зізнання підс. Мигалю, Малуці і Макарушки щодо нього теж не правдиві. Ніякої кореспонденції у справі атентату на большевицького консуля підсудний у техніці не відбирав. В організації не мав ніякого псевдоніму. При-

знає, що приносив деколи кореспонденцію, яка приходила під адресу Підгайного до техніки. Лемика, який убив секретаря большевицького консуля, підсудний не знає.

На питання прокуратора відповідає, що про працю в розвідному рефераті Мигалю і Качмарського знав від Підгайного. На питання обор. д-ра Шухевича вияснює, що з Мигалем і Качмарським стрічався по арештуванні Підгайного тричі. На дальше питання оборонця, чи цією особою, яку прислав Мигаль, щоб підсудний прийшов на стрічу, була Марія Косівна, підсудний заперече. На питання оборонця, який його політичний світогляд, підсудний відповідає, що належить до ОУН, а політичний напрямок цієї організації загально відомий і тому не буде відповідати. На питання обор. д-ра Старосільського відповідає, що не всі члени УВО вступили до ОУН. Багато залишилося поза цією організацією. Підсудний відстав зовсім від організації в 1927 р. Щойно в 1930 р., коли організація звернулася до нього, щоб він виконав якусь прислугу, підсудний не міг відмовити, але формально не належав до організації.

Сенсаційні зізнання Підгайного.

По одноденній перерві президент подав іще підс. Шухевичеві зміст зізнань інших підсудних, і на салю вела поліція Б. Підгайного. Підсудний признався до приналежності до ОУН. Заявив, що займав становище боевого референта. До вини не почуватися. До УВО вступив на початку її заснування, бо вважав за свій обов'язок вступити до цієї військової організації. Коли далі хоче говорити про мотиви, президент перериває підсудного. Хто втягнув підсудного до УВО і коли підсудний відмовляється зізнань. Заявляє, що в його обширних зізнаннях нема ніяких правдивих фактів і що він невинно обтяжив деяких підсудних. Тому просить дозволити йому зізнатися про те, що було правдиве. Своє зізнання у слідстві оповідає.

Уже по візді з Данцігу, після закінчення студій, підсудний мав відразу вказівки краєвої езекутиви, щоб обня відповідне становище в ОУН. Хто був провідником краєвої езекутиви ОУН, підсудний відмовляється зізнань. Заявляє, що терористична акція залежала лише від боевого референта і ці справи до краєвої езекутиви не належали. Щож торкається убивства Бачинського, то в цьому конкретному випадку підсудний дістав приказ від провідника. Підсудний відмовляється відповідати, чи таке вбивство як Я. Бачинського залежало лише від провідника, чи від ширшої колегії, себто суду. Ще раз признає, що дістав приказ до вбивства Я. Бачинського і його виконав. Якби такого приказу не виконав, гробила би підсудному смерть. Підсудний заявляє, що широкі слідчі зізнання у справі скупі зброї, є неправдиві. Чи Бандера був провідником підсудного, відмовляється зізнань.

Опісля на питання президента оповідає про те, що з Равича прийхав Качмарський і переказав підсудному, що Атаманчук та Вербицький хотіли би внести ревізію від присуду за вбивство кур. Собінського. Тому вимагали, щоб підсудний вийхав за Хордон і признався до цього вбивства. Однак підсудний не міг цього зробити, бо почувався невинним.

Убивство Бачинського.

Признає, що дістав приказ від краєвого провідника (чи Бандери?) знову відмовляється відповідати, щоб Я. Бачинського вбити, як поліційного конфідента. Бачинський — заявляє підсудний — вправді не був

КРІВАВА ФРАНКОВА АКАДЕМІЯ В НАГУЄВИЧАХ

На перший день Зелених Свят, 31. V. ц. р., була заповнена святочна академія з нагоди 20-ліття смерті Івана Франка в його родинному селі Нагуєвичах, дрогобицького повіту. Академію улаштувала „Робітничая Громада“ в Дрогобичі й точно її програма була оповіщена в пресі кілька днів наперед.

Фірою зі сторони Урожа доїжджаємо до родинного села найбільшого Сина Галицької Землі. По дорозі, ще перед Урогом, сільські хлопці звертають нам увагу, що поліція звертає багато людей з дороги, тому треба нам говорити, що ідемо до Борислава, а не до Нагуєвич.

Нагуєвичі, положені в мальовничій гірській околиці, тягнуться на яких п'ять-шість кілометрів. Усюди замінний рух. Зі сторони Дрогобича надтягають люди пішки, фірами, роверами, автами. Злізаємо з фіри й заходимо на подвір'я Франків. При вступі декорують нас жетонами. На місці, де колись стояла родинна хата Івана Франка, приготуване підвищення з дощок, щось у роді більшої трибуни чи сценки, над якою — на тлі червоного прапора „Робітничої Громади“ — висить портрет Поета. Перед трибуною стоять крісла й лавки для учасників. Народу кругом повно. Між присутніми видно три-чотири транспаренти й червоні таблиці з Ясеніці Сільної організації „ТУР“-а зі Скулього (остання, виписана з помилками, в руках жидів).

Користаємо ще з вільного часу до початку академії (заповіджена на пів до другої) і йдемо привітатися з молодшим братом Івана. Сімдесять восьми-літній старушок витається з нами й розказує деякі спомини про Брата. Нарікає на очі — від довшого часу болять і слезять. Вкінці, наважуючи до сьогоднішньої академії, каже: „Роблять чом-

членом ОУН, але він доносив поліції про те, що діялося між студентством і студентськими організаціями. Особисто Бачинського підсудний взагалі не знав. Бачинський згадував за життям у студентських організаціях. Підсудний не мав ніяких доказів вини Я. Бачинського, але вів провідникові. На питання президента відповідає, що не був причиною не вірити провідникові, що Бачинський був конфідентом. Підсудний заявляє, що якби мав деякі сумніви щодо того, чи Бачинський є конфідентом, був би звернувся до провідникові.

По першій невдалій атентаті на Бачинського підсудний з Мигалем захитався у своїх переконаннях, чи Бачинський є конфідентом, і ці свої сумніви представили провідникові по його приїзді до Львова, але провідник рішуче приказав убити Бачинського.

Опісля майже годину подібно оповідає про те, як організовано замахи і як виконано вбивство Я. Бачинського. Признає, що Мигаль підлягав організаційно підсудному. Бачинський заприязнився ближче з Мигалем мабуть щойно тоді, як уже йшли приготуван-

гось дві партії. Що то — не знаю“. З обов'язку, попрощавшись зі старушкою, біжу прослідити настрої привяних учасників. На думці в мене спомини з Франкового свята у Львові на цвинтарі. Не вспів я ще добре зорієнтуватися, як подія сама доповнила слова брата Івана. На площу зорганізованими рядами, співаючи, ввійшли гуртки молоді, несучи попереду жовто-блакитний прапор. Повстає шум, метушня й бійка. В менті, коли прапор станув перед трибуною, піднімаються оклики „Викинути їх з прапором“, „зніщице!“ Піднесені крісла, каміння, лавки падають на голову. Крик, метушня, бійка. Багато присутніх утікають. Після кількох хвилин бійки перемагають... комуністи (між ними дуже багато жидів і поляків) й один по однім горлають: „Неч жие наше звинцество!“ „Геть з фашизмом!“ і т. д. Остаточно показалося, що кілька хлопців є сильно ранені.

Так дослівно виглядала придривка до академії — на місці, де колись родився Франко...

Сумно, але правдиво...

Академія складалася майже виключно з промов, переплітаних... окликами та апляваннями. Цікаво, в який спосіб оправдуватиметься з перебігу цих сумних подій організаційний комітет, бож він поносить цілковиту відповідальність за цю сумну академію. Це тому, що академія була дуже марно підготована та під оглядом порядку наганна. Запрошення, чи хочби влучення на площу чужонаціональних комуністичних елементів і виголошування промов, у яких явно-славно прославляється советський рай — ніхто хіба не може назвати українською академією в честь Франка. — („Новий Час“).

Яск.

на до його вбивства. Підсудний видав спершу приказ убити Бачинського підс. Качмарському. Підсудний був за те, щоб застрілити Бачинського, але пізніше по нараді з Качмарським рішили вбити його кинжалами. Підсудний каже, що мав сам доступ до магазину і Бандера не давав кинжалів підсудному. Один кинжал був у магазині і цей був затроєний; другий кинжал підсудний купив. Крім того підсудний дав Качмарському два револьвери і 20 зл., щоб він купив собі необхідні речі до вбивства. Качмарський заявив, що візьме до вбивства Королишина, але підсудний заборонив його вживати, бо він не перейшов ще вишколу. Тому Качмарський представив підсудному ще одного мужчину, з яким підсудний розмовляв. Назвища цього мужчину не знає. По невдалім замаху Качмарський оповідав підсудному, що з ним був Ярош. Підсудний додає, що Ярош не належав до бійки Качмарського.

З черги підсудний подав, як по трьох невдалих замахах вкінці вбили Бачинського. (Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ.

Червоний Хрест, Нью Йорк, Н. Й. — Реф. У. Ч. Х., п. Анна Гладун, додатково додає до звіту, що в акції допомоги побиачам допомагав п. М. Сурманчак, проголошуючи акцію даремно на радіовій годині.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

Дрібне оголошення.

В одній нашій газеті появилася таке оголошення: ОБИМУ секретарку і виконуватиму усі зв'язані з цим функції. Зголошення „Скоропис“.

Хрипка.

— Коли мене мужчина цілує, я завжди кричу.
— А-а, тому ти маеш завжди таку хрипку?!

ПРОФ. ОЛ. КОШИЦЬ ДО СВОІХ СПІВРОБІТНИКІВ

Після концерту Злучених Українських Хорів ньюйорської округи в Карнегі Гол дия 31. травня б. р., влаштованого в честь Його Ексцеленції Митрополита Андрія Шептицького, вважаю приємним для себе обов'язком висловити свою найщирішу подяку моїм шановним співробітникам з улагодження того концерту. Перше всею Високошановному Добродієві Панові Теодосієві Каськову за ідею концерту, головство в комітеті та організаційну й художню роботу з своїм хором. Його невичіпуща енергія поборолася не тільки в тяжких умовах праці. Дала, дякую Шановним Панам диригентам: В. Мельничукові, М. Онуфриві, М. Ядловському, М. Фатюкові, С. Грабареві, В. Гелі й В. Савицькому за вичучування з їх хором програми та за енергійне попередження справ концерту. Зокрема вважаю своїм обов'язком з подякою згадати імя Покійного Високошановного А. Гелі, що передав своєму синові чудово вишколений хор.

малих хорів чи у великих, у світських чи в церковних. Будьте завше на висоті Вашого положення, бо артистичні речі творять тільки артисти. А що Ви досі до серйозного репертуару і можете бути артистами, та що справедливо знайшлися на подіумі найвищої концертної сали, про це сказала Вам серйозна музична критика, яка не могла збути мовчанкою Вашу артистичну роботу. Коли "NEW YORK HERALD TRIBUNE" порівнює Вас з моєю бувшою Капеллою, то це означає, що Вашу організацію визнали артистичною, а Вас артистами, а слова "NEW YORK WORLD TELEGRAM", що такий спів "рідко коли можна почути", є для Вас нагородою за працю. Для мене особисто цей концерт буде пам'ятним іше й тому, що якраз цієї весни закінчується "сорок років моєї диригентської діяльності, і я безконечно радий, що такий, досить довгий шмат мого артистичного шляху я закінчив з українськими співаками в народних хорах, з програмою церковної музики, як я його й починав у 1896 році з церковним, народним хором, будучи сільським учителем на Київщині. Приношу також свою подяку Шановній Панні Любі Каськів, яка з своїм акомпаністом п. Е. Кузьмяком сприяла успіху нашого концерту грою на скрипці, а також В. Ш. панові докторові С. Демидчукові за його старанну "публісити" працю.

Олександр Кошиць.

ГУМОРИСТИЧНІ ВИПАДКИ.

Один багатий чоловік не мав рідні. А що на добродійні цілі він свого майна не хотів оставляти, бо, мовляв, "це тільки зеренце в морі", він закликав своїх трьох приятелів і розділив своє майно між ними, з тим, що коли помре, то кожний з них має вложити до його домовини сто доларів. Між тими трьома приятелями був один француз, один німець, і жид. Коли багач помре, француз підійшов до домовини і поклав сто доларів. За ним підійшов німець і зробив те саме. По німцеві підійшов жид і вложивши чек на триста доларів, двіста сховав до кишені.

На вулиці здибалися два приглуховаті. Один запитався другого: "Ви йдете рибу ловити?" "Ні, добродію, ви помиляєтеся, я йду рибу ловити", — відповів той. "Вибачте, а сподіваюся, що Ви всі зазнали його втіхи, тоді, як багато хорів очікують його даремно все життя. Разом з тим Ви переконалися, що для досягнення цієї чарівної точки, звідки фактично починається правдивий мистецький хорівий спів, треба побороти багато труднощів не тільки в опануванні репертуару й у вишколюванні свого голосу, але й в опануванні самим собою, в самодисципліні, в приспособленні свого психічного еста до певної одної цілі. Ви могли зрозуміти, що підстави артизму криються не тільки в охоті та любові до співу, але й у непереможній бажанню, свідомості своєї цілі, витривалості, відданості й довіри до проводу та в праці, праці без кінця. У цих то чеснотах хористів криється джерело успіху і можливість для диригента розправити свої крила, виявити себе та повести хор у ті краї мистецтва, які доступні його талантові. Отже, дякуючи Вам за Вашу працю, я хочу Вам побажати, щоб Ви ніколи не забували цього і завше мали в пам'яті оці слова при участі в хорівій роботі, без огляду, де і ким би вона не провадилася: чи Вашими диригентами, чи ким іншим, у

Подав І. Рай-Лен.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДИО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПРО ЩО ГОВОРЯТЬ ПРОФЕСОРИ.

Цими днями відбуваються по всіх американських школах урочисті закриття шкільного року. Відбуваються при тій нагоді преріжні пописи, деклямації, співи, тощо. Пописи в різних школах бувають усякі, а однією спільною ознакою всіх є промови начальника школи або спеціально замовленого бесідника.

У цих промовах на пописах з приводу кінця шкільного року бесідники порушують питання, які бесідники хотіли би вбити незнищимо в свідомість молоді, що виходить зі школи в світ. Себто питання, що на погляд виховників, найважливіше питання життя.

НАЙВАЖЛИВА СПРАВА НА ДУМКУ ПРЕЗИДЕНТА ЕЙЛСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Цікаво подивитися, які справи порушують ці визначні американські виховники в своїх промовах до молоді і її родичів з приводу випуску молоді зі школи. З порушених питань побачимо, які справи вони вважають для Америки за найважливіші.

Джеймс Ровленд Анджел говорив до студентів Ейльського університету про змагання до тоталітарної держави в Америці та про боротьбу між демократією й диктатурою.

Коли деякі люди кажуть, що питання тоталітарної держави і питання демократії це чисто європейські питання, себто питання, над якими в Америці нічого журитися, бо вони нас тут не зачіпають, Анджел каже:

"Я не є алармістом, бо маю глибоку віру в основний здоровий розум американського простолюддя, але я гонюся з тими, що почувають, що ми нині стоїмо на критичній роздорожці в нашій державній розвою". Деякому здається, що Америка має до вибору між попіранням малих людей і даванням ще більшої сили великим. Анджел думає, що перед Америкою стоїть багато глибоке питання, а саме питання за "природу і якість цього суспільного порядку".

Джеймс Анджел — президент Ейльського університету й один з найкраще відомих американських виховників, а Ейльський університет це один з перших університетів Америки. Певна річ, що навіть і такий чоловік може помилятися, але чи можна махнути собі байдужо рукою та сказати, що це все страхи на ляхи, коли чоловік тої величини каже, що Америка стоїть тепер перед вибором між демократією й диктатурою?

ЧИ ПРИХИЛЬНИКИ ДИКТАТУРИ ЩИРІ?

У подібній промові з нагоди закінчення шкільного року в Принстонському університеті, Гаролд В. Додс, говорив про вагу спокійного розгляду всіх суспільних питань.

Він спеціально звертався проти думки, що якінебудь суспільні питання можна краще розв'язувати силою, як свідною дискусією.

"Най люди, що хотіли би заступати інакший погляд", говорив він, "пам'ятають, що такі, чи якінебудь інші, думки можуть вони висказувати свідно тільки в таких краях, у котрих ще признається свобода".

Іншими словами, питався великий виховник: Чи прихильники сили готові заявити за силу навіть тоді, як ця сила має повернутися проти них, чи тільки тоді, як сили мають уживати вони?

ДИКТАТУРА ПРОЛЕТАРІАТУ?

Він подає за приклад большевиків:

"Російські комуністи називають себе вірними учениками марксовських засад, прочищених Леніном. Вони говорять часто про диктатуру пролетаріату, але коли розглянути країну, що їх поляє, то видно, що вони мають на думці радше диктатуру над пролетаріатом, як диктатуру пролетаріату.

"Вони кажуть, що влада мало інтелігентної меншости має право й потребу виступити інтелігентну більшість народу, не оглядаючися на те, чи правлені собі цього бажають, чи ні".

Від большевиків цю думку про право меншости правити більшістю, не оглядаючися на волю більшости, перебрали ті течії, проти котрих большевики нині найзавзятіше виступають.

"БІДНІ МИ".

Ернест Мартин Гопкінс, президент Дартмутської колегії, остерігав старше покоління проти занадто чорного малювання дійсности.

"Багато наших письменників і фальшивих чоловіколюбів", говорив він, "роблять кепську прислугу молоді своїм вічним тороченням про нещастя, які, на їх думку, спадуть на молоді".

"Молоді, котрі, як звичайно, не має ніякого досвіду в цих справах, не буде так легко пертисся їх впливові та не стати жертвою наставлення само-милосерддя".

Як бачимо, великий виховник розглядає питання, чи наставлення до милосердя над собою самим є позитивне чи шкідливе для характеру людини.

У деяких клясах і народах це наставлення само-милосердя вважається не тільки нешкідливим, але й корисним. За доброго письменника, бесідника, чи газетяра вважається часто такого, що власне піддає читачеві чи слухачеві думку або настрої жалувати себе самого. Таких людей вважається за великих чоловіколюбів.

Президент Дартмутської колегії каже, що балакання про труднощі нових часів шкідить тим, що такі балачки заставляють молоді жалувати себе. Він каже, що люди, які промовляють до само-пожалування, це фальшиві чоловіколюбці.

Котре становище розумніше?

ХТОСЬ МАЄ ДУМАТИ, АЛЕ ХТО?

Хто має на такі питання відповісти?

"Американський народ мусять навчитися думати", — говорив останньої неділі своїм вірним відомий ньюйорський проповідник Трекслер, котрого проповіді газети залюбки наводять.

"Молодій генерації треба вічно підчеркати ідею думання", говорив він, "бо пересічний американець каже іншим людям думати за себе... Ми ніколи самі не думаємо за себе. Пересічний чоловік бере свої погляди з радія, або від письменника в газеті... Життя вимагає, щоби ми думали ясно й чесно".

Є люди (говорив він далі), для яких нема нічого цікавого в думанню. Для них нема нічого нуднішого, як вибрати між двома думками, котра краща. Для думаючої людини вагання між двома думками має багато більше інтересу, як дивитися на найцікавішу кулачну бійку за кулачний чемпіонат.

Мені здається, що власне по цьому думаючи людину найкраще пізнати.

Василь Вернволь.

СИДІР ВОРОБКЕВИЧ

(З нагоди століття народин).

Чи є тепер хоч одна людина, що не знала б віршиків "Мово рідна, слово рідне"? Хто з нас, із старшого покоління, й досі не пам'ятає зі шкільних читанок таких легких і гладких віршів, як ось: "Звізди гаснуть, сонце сходить", або "Кожда птвичка, хоч маленька", "Ті наші високі Карпати" або "Сонце ся сховає за високі гори"? Буковинські українці й досі виспівують "Чом красна Буковина звенить від гучних нут", пісню, укладену 1869. р. з нагоди відкриття першого українського товариства "Руська Бесіда" в Чернівцях). А всі ми й досі співаємо й "Над Прутом у лузі" й "Заграй ми, цигане, старий" і "Як би-м була я зозулев". Ціж пісні побрилися вже наче народніми. І досі ми співаємо скрізь бадьору пісню "Задзвенімо разом, браття" ("Гей, брати, воскресну пісню").

А проте Воробкевич таки був більше відомий на Буковині, ніж Федькович. Справа в тому, що він був людина дуже товариська, стояв близько до "Руської Бесіди", до своїх віршів укладав музику, яка всім подобалася, й через музику вже громада пінала й Воробкевичеву презію.

Хоч із старої української родини Оробків, добре відомої на Буковині, Воробкевич української мови ніколи не вчився, мало коли замолоду нею говорив, бож інтелігенція тоді балакала як не по німецьки, то по польськи. Алеж знав він рідну мову з села і з творів визначних українських письменників, Шевченка, Квітки, Марка Вовчка, Куліша, тощо. В його творах скрізь знайдете впливи всіх цих письменників, і передусім, і то в віршах — народної пісні.

Вірш Воробкевича легкий, плаве рівно, алеж склад його наскрізь народній, будова вірша — невибаглива. Над мовою працював Воробкевич довго і вперто: виписував собі слова, вислови, речення й потім використовував усе це у своїх писаннях. На той час, на 60.—70. рр. він знав українську мову краще, ніж інші письменники в Галичині. Тимто його дуже високо поважали, шанували нарівні майже з Ю. Федьковичем. За заслуги для письменства став він почесним членом "Просвіти".

Воробкевич — письменник дуже плодотивий. Писав він вірші й оповідання, твори для молоді, драматичні твори, легенькі насмішливі оповідання до календарів, переробляв для народу твори чужих письменників (н. пр. "Безглузді" і "Темноствіт"). Його поезія — або дрібні чутливі вірші, легкі, співні, для музики аж протсясья, або — довгі поеми, здебільша, історичні. Треба знати, що рідну історію поет пізнав теж самоутужки, здебільша, з чужих (німецьких) книжок, і дуже нею захоплювався, головною — козацькою добою. Із козацької доби склав він і декілька поем ("Никифір і Ганна", "Мурашка", "Ничай"), оповідань ("Турецькі бранці") та драматичних творів (н. пр. "Панч Мазепу"). А з оповідань дуже цікаві ті, де Воробкевич оповідає про життя поодиноких верств населення Буковини (н. пр., "Панч Леонід", з життя дрібної буковинської шляхти).

Тоді Воробкевича (як і Федьковича) краще знали в Галичині, ніж на Буковині. Там людей було небагато, на-

1) Пісня (і слова) складена, здається, на зразок румунської пісні "Desteapte te, Romane" (прощися, волюху), що її волюхи на Буковині співали як національний гімн. І музика до цієї пісні трохи нагадує що волюську пісню.

2) Я перерахував для наших просвітських хорів "Музичне Народне Видавництво Просвіти".

Писав Воробкевич багато й писав усе своє життя — цілих 40 років. За життя друкував він свої твори скрізь, але збірного видання своїх писань не, дждався. То щойно кілька років перед війною вийшов невеличкий збірник його поезій "Над рутим" за редакцією Івана Франка, і "Просвіта" видала (за редакцією О. Маковея) в "Українській Письменности" двома томами вибір із його поезій і оповідань. А багато його творів, головною драматичних, так і погубовало.

Писав він іше дещо по німецьки і по польськи. Та, крім цього, він був визначний композитор — але про це ми подаємо на іншому місці.

В історії українського письменства 60. рр. XIX. ст. Воробкевич займає дуже поважне місце. А й так узагалі в українському письменстві він усе залишиться гарним ліриком і добрим оповідачем.

Нарешті декілька слів про життя Сидора Воробкевича.

Народився він 5. травня 1836 р. в Чернівцях, де й покінчив усі школи (німецькі), від народної до богословських наук. Оцісля був православним священником, спершу в селі Давиденях, потім у горах, у Руській Молдавіці (до 1867. р.). Склавиши музичний іспит у Відні (1868), став професором музики й співу для богословів у Чернівцях, а від 1875. р., коли заснували університет у Чернівцях, — професором богословського віділу університету. Весь час цікавився українським театром, і від 1872. р. обдаровував його своїми творами. Але поведінка дирекції театру з його творами так його знеохотила, що він відтягнувся від громадського життя, й хоч 1887. р. буковинські українці вшанували його ювілейним святом — до громадської праці вже не приставав. На старість утратив зір, 1902. р. почав поважно нездужати й 19. вересня 1903. р. помер. Спочиває на черновецькому кладовищі в родинній гробниці.

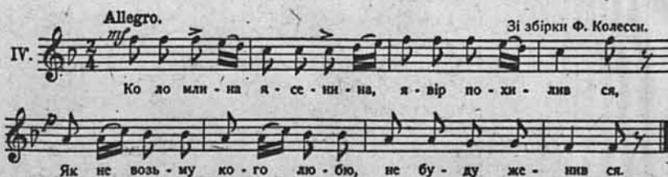
Що року під Зелени Свята черновецька громада провідує могилу поета й складає на ній вінки.

З нагоди століття народин на Буковині почали пам'ятати поета вшановувати святкуваннями. Не так давно відбувся концерт у Васківцях над Черемошем, а тепер збирається до великого свята в Чернівцях "Буковинський Кобзар" та "Мужеський Хор". — ("Життя і Знання").

Один шотляндець підчас голєння затявся бритвою. Не надумуючися довго, підбігає до телефону:

— Гальо, чи шпиталь?
— Так! — відповідають.
— Прошу мені заподати, скільки платите за транспузцію крові.

201 НАЙПОПУЛЯРНІШИХ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ, ЗІБРАНИХ В ОДНІЙ ГАРНО ОПРАВЛЕНІЙ КНИЖЦІ.

Всі ті пісні уложили на фортеп'яні наші славні музики: Д. Сичинський і С. Людкевич. Кожна пісня має мелодію у верхній голосі, отже всі 201 пісень можна співати або грати на якінебудь інструменті.

Всюди і при кожній нагоді, вдома, в товаристві, в клубі, в школі, на концертах і при всяких виступах грайте й співайте ті зібрані й видрукувані у цій книжці пісні.

Ціна лише \$2.00, себто одного цента за одну пісню. Замовляйте ще сьогодні у книгарні "Свободи".

"SVOBODA," 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ЯК МИ ПОМАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНІ.

Пітсфілд, Масс. — Церковне Сестрицтво в Тов. ім. Михайла Грушевського, від 150 У. Н. Союзу, жертвували по \$5 на потерпілих від повені та переслали ту жертву до Обеднання. — О. Яремій.

Річестер, Н. Й. — На забаві з приводу уродин у гром. Федика зібрано \$3 та вислано ті гроші до Обеднання на потерпілих від повені. Жертували: І. Кардон, І. Василюшин і П. Федик по 50 ц.; Ф. Добровольський, Демида, М. Федик, І. Притула, М. Василюшин і І. Адамів по 25 ц. — А. Іванів.

НОВІ КНИЖКИ.

Strangers Within Our Gates, by Rev. Leo. I. Sembratovich. Foreword by the Most Rev. Michael J. Gallagher, D. D., Detroit, Michigan.

Є це інформаційна брошура про східні обряди, написана о. Львом Сембратовичем англійською мовою. Набути можна її в автора. Ціна за примірник 25 центів.

Брошура видана дуже старанно. Є в ній картини української церкви, візантійського вівтаря, візантійського священника й діякона та українських богослужбових книг і приборів. Різні вишиті на український лад.

Єпископ Дітройту Михайло Галагер підкреслює у вступних словах потребу задержання східних обрядів.

В брошурі присвячено найбільше місця українському обрядові. Є виказані різні обряди, як і зазначені різниці між ними. Обговорено справу календаря, питання жонатого духовенства, стиль церков, церковну музику, відправи і т. д.

Біда тільки, що під фотографіями священників у ризах з українськими вишивками підписано „Byzantine Priests“. Краще було підписати „українські священники грецького обряду“.

Згадуючи за цю брошуру, можна додати, що велика шкода, що вона не появилася скорше, а булоб менше баламути між американцями щодо цієї справи. Та краще, що вийшла пізно, як малаб цілком не повийтисся.

— Ні, Петре, вийти за тебе я не можу, одначе я хочу бути тобі матиою.

— Ах, ти ще глузуєш собі з мене!

— Ні, я не глузую собі, одначе вчора заручилася я з твоїм батьком!

ЧИ ВІДПОВІДНО ХАРЧУЄТЬСЯ?

(Подіє д-р Джон Л. Райс комісар Здравова Міста Нью Йорку).

Доглядачки заряду здоров'я в місті Нью Йорку відвідують родини в їх помешканнях. Деякі з тих родин вдержуються з публичної допомоги, а інші, котрим краще діється, вдержуються власними силами. Та проте як одні так другі найчастіше ставлять доглядчакм ось такі питання: Як харчувати родину? Як обмежитися з обмеженими грошовими засобами, щоб набути здоров'я поживи для всіх членів родини? В тій цілі заряд здоров'я подбав про спеціальне вишколення доглядачок, щоб вони вміли дати пораду, скільки треба видати на цей чи інших харч, одержу та інші необхідні потреби. Щобільше, доглядачка вміє поради, як приготувати поживу, добирати щоденний харч, тощо.

Дуже легко для приписувачів харчу говорити, що родина з п'ятиох членів може вижити на мінімальнім бюджеті та предкладати спис харчів на цілий тиждень. У багатьох випадках такі спис не відповідають вимогам кожної родини, бо господині дому часто не знають, як уживати різних споживчих артикулів з найбільшою користю. Відповідно до нових планів, уведених у життя в місті Нью Йорку, доглядачка після переговорів з матір'ю укладає план, котрий звичайно не тільки дає змогу родині набувати ситні та смачні харчі, але постачає віктуалів для вимоги організму людини. Щобільше, вона вказе, як цього можна дїпнати при обмежених приходах.

Іншими словами, доглядачки стараються, щоб ні один цент з кожного долара не витрачано на марно. Ці власне методи можуть легко прийняти та послугуватись ними матері по всіх сторонах. З обмеженими тижневими фондами більшість матерей мусить обходитись дуже обережно, щоб можна було заспокоїти у головній мірі всі потреби та вимоги цілої родини.

Підчас роблення закупів харчевих середників господиня звичайно може дістати їх по дешевших цінах, ніж звичайно. Дешеві виробни м'яса є таксамо поживні як інші, а економічна жінка повинна навчитись, як робити з цього ситні, смачні та взагалі здорові ствари. Парене чи варене м'ясо, макарони та сир, як теж інші смачні ствари є недорогі, але здорові, коли відповідно приготовані. Свіжі зелені ярини в сезоні теж недорогі та новинні входять в склад щоденного харчування.

ІЗ КИТАЙСЬКОЇ КУХНІ.

Німецький журнал „Welt und Wissen“ („Світ і знання“) подав доволі докладний опис китайської кухні та характеристику кулінарної штуки у китайціх.

Що їсть Китаєць? — Риж, харч найбільшого пролетаря.

— Чи ви вже їли риж? — це слова привіту справжніх китайців, цих із південного Китаю. І як прастарий нарід, вони вже в давніх часах дїшли до вегетаріанського погляду, що занадто довге варення не приносить хісна.

Мудрість китайців, що торкається харчу, проповідує таксамо, як і старогрецька думка: „меден аган“ — нічого не забагато! У добром товаристві на Сході їдять таксамо, як на Заході лише в найзатяжніших колах. Поодинокі ствари треба оцінювати на основі якості, а не кількості. І лише такі незвичні кількості страв мають разом значну та повну вартість.

Щож таке їдять китайці? При цьому виявляють багатосторонню та багату культуру, як і ціле їх життя. Іх спис страв це справжня зоологія: від хробака всякого роду та комах угору аж до найбільших малп.

По містах подибуємо в м'ясарських торговлях попри м'ясо рогатої худоби й козину, з меншим або більшим виїмком іще теж пси, мали, миші, вужі. А в торговлях делікатесів можете купити спеціальні ласощі: плавці морського пса, гусилиці, пташачі гнізда, слимаки, сушену рибу і т. і. Продавць зеленни оферуватиме вам попри справжню зеленину, огірки та південні мелони, ще окремішні спеціальності, як нпр.: пальмове листя, якесь сіре листя та якесь нам зовсім невідоме коріння.

І всі ті артикули дуже дешеві. А треба згадати, що ці харчі, трохи незвичайні, такі ліпші, ніж це звичайно незнайомлені думають.

Цікаві ще деякі подробиці з китайської кухні. Так м. і. варто згадати, що м'яса не прилагоджують в емалевій посудині, ні в глиняній. М'ясо не вільно доторкнутися ніяким деревляним предметом. Китайська кухня це справжній склад найрізнішого приладдя: ложечок, палочок, яких уживають при

денного харчування. Молоко, це одна з найкорисніших пожив для молоді та старших, не дороге та повинно бути включене до кожного дня харчу. Молочні ствари легко приготувати тому дуже добре й економічно вживати їх досить часто.

Ф.ЛС.

ідженню, в іншої посудині. А все те з різного й дорожчого матеріалу: з дерева, металу, слонової кости, скла, а навіть із соломи.

У багатому готелі можна дістати нпр. такі спеціальні китайські ствари: пальмова салат з рибачою печінкою, бамбусові молоді паростки, китайська качка у квасному сосі з печерниць, квасний макарон і т. і.

Вкіпці треба згадати, що китайці не пють молока. В більшості пють свого роду слабу горілку, яку роблять із рижку, та свій китайський чай.

АМНЕСТІЯ ДЛЯ НЕБІЖЧИКА.

Товариш Бурачок був сильно підозрілий у контрреволюційній діяльності (плонував на вулицю в хвилині, коли товариш комісар проходив мимо, що було очевидно демонстрацією проти радвлади).

Отже товариша Бурачка арештували, а потім засудили на 10 літ Соловок. І тут вилізало шило з мішка, що наглядно доказувало контрреволюційні переконання товариша Бурачка.

Бо він на злість окружного суду і всій советській владі демонстративно вмер зараже по проголошенню йому присуду.

Очевидно рідня зажадала видати небіжчика, щоб його поховати.

Але лад мусить бути ладом. — Пожалуста, товариші, — каже начальник тюрми — товариш Бурачок не може бути звільнений з казни, раз він засуджений на 10 літ. Ви мусите принести мені паспорт, що товаришені Бурачкові дозволяється на побут на території УСССР. В противнім разі він мусить бути висланий на Соловки і шойно звідти може бути звільнений.

Почулася рідня небіжчика товариша Бурачка в потлицю й побігла куди треба по паспорт.

Куди треба?

Отож бо то й є, що раптом годі було знайти владу, якій підлягав би товариш Бурачок по смерті.

І почалася метушня по цій окрузі. Кажуть, що паспорт навіть до Москви, товаришу Сталіну до підпису послали.

А товариш небіжчик Бурачок лежав собі тимчасом спокійненько в келї, з заложеними по буржуазійному звичаю руками на череві, затроюючи своїм контрреволюційним духом гігієну вязниці.

Клопіт був очевидний. Бо видати родині небіжчика годі було, тому, що його виселили, вивезти не можна було, бо покищо ще трупів до Соловок не вивозили, в тюрмі держати теж не годилось, слідство зайняке і транспорт,

що ним мав відхити товариш небіжчик Бурачок, відіхав...

І хто зна, як довго мусів би товариш Бурачок безправно продовжувати свій побут у тюрмі, колиб начальник не впав на геніяльний помысл.

Вистав письмо з проханням помилувати на підставі амністї товариша небіжчика Бурачка, мовляв, небіжчик висловив якнайгарячіше покаяння і потерпів найвищий вимір кари із власної доброї та непримишеної волі, вираючи, та що смерть товариша Бурачка дає найкращу заповірю, що він не діятиме вже більше на пакість Рад-Союзові.

До трьох днів товариша Бурачка поховали. — („Новий Час“).

Гіакимт Брунька.

ЩО КАЖУТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ОГолошення.

Як у Росії скасували приватну власність, мусіли зникнути також приватні підприємства, мусіла зникнути підприємчість і приватні часописні оголошення. Тому не дивота, що оголошеневий бік большевицьких часописів світів пусторо, то тут то там був хіба якийсь урядовий комунікат, кінові чи театральні оголошення, пошукування „спеців“ до колективних трестів і більш нічого. Зрештою і такі оголошення скривалися дискретно, не друкували їх спеціальним друком.

Та останніми часами у звязу з Сталіновим гаслом „повороту до вигідного життя“ у багатьох большевицьких часописах доконався якийсь дивний переворот, щоправда покищо т. зв. бульварних часописів, яких у большевіч по-являються чимраз більше.

Вистане взяти до рук кілька чисел бульварного часопису „Вечерная Москва“, щоби переконатися про те нове явище. Отже в оголошеннях того часопису відзеркалюється вся Москва: бачимо там інженірів, бухгалтерів, тайпрайтерок, гувернанток, телефоністок — а всі шукають праці. Та найбільше місця займають мешканцеві оголошення. Тут іде боротьба за кожний кут, за кожний скравок долівки. А чи збільшені кінові програми, театральні оголошення, крикливі повідомлення про програвомові надатки не говорять про те, як тяжко втягнути втомленого та винужденного большевицького громадянина на якусь виставу?

Колективизм уступив десь у темний кут, а на арену виступає щораз виразніше індивідуальний купець і коңсумент, якого бажанням підпорядковуються навіть колективні трести. Трест „Октябрь“, бажючи здобути відборців, офе-

рує їм „безплатну“ доставку бараболь просто до дому. Трест „Московське білля“ значає, що свої вироби з найновіших „англійських“ матеріалів виробляє на основі найновіших європейських взірців і під наглядом першорядних прикрвачок“.

Хто вміє читати між рядками оголошень, головню мешканцевих, цей зараз зрозуміє, чи дана родина зійшла на діди, чи ще як-так відіхав. Тут оказійно продаж машини до писання, там машини до шиття, тут збіркі образів, там знову спальні, ідальні, фортеп'яні славних німецьких фірм, або оферта на продаж біжутерії. Доказ, що „буржуазія“ не випродалася ще до нитки. Та з'являється нова буржуазія та пошукує стилевих меблів, образів, прецизійних радіевих апаратів, гувернанток, лекторок, шоферів, сторожів, порт'єрів. Ба, навіть „Яків Скомо-ровський із своїм лєнінградським джезбендом“ поручається ласкавій пам'яті публички, щораз частіше з'являються оголошення про згубу урядових печаток — хтож сумнівається, що їх попросту вкрадено. Щораз частіше стрічаємо повідомлення про зміну назвиц і імен. Товариш Ізраїл Гірш Рафайлович Троцький повідомляє, що змінив ім'я та назвице на: Григорій Фресеров, Івани погорджують таким іменем, тому переживаються на Едвардів чи Вікторів, Евфрозини чи Евдокії переминюються на Лідії, Софії, Валентини, Сарі, Рухлі, Лайки на Стефи, Уршулі, Ядвіги. Про те все повідомляють оголошення бульварних газет.

Ба навіть російська лязня (баня), ця також рекламує свої „сепаратки“, ждальні, вигідні кананки, не хоче й чути про спільноту! Крикливі посмертні згадки на головних коломіах часописів, начеб хотіли доказати, що мають право до тієї останньої приватної услуги.

Цій еволюції піддався навіть комісар прохарчування Міколаєв, що поручає торговельним трестам якнайживіше оголошуватися в часописах. Тож іде реклама: бараболь, цукру, масла, смальцю, м'яса, лікерів, кваяру, дробу, паштетів, консерв, тісточок, мармеляд, овочів. Вертається „буржуазийський“ смак. Іде боротьба попити й подати, пустошіють фабричні кантини. Колективизм усувається із часописних оголошень.

В еспанській провінції Астурії завалилася печера, в якій мешкали дві циганські родини. Згинуло семеро осіб, а дві тяжко потовкло.

Циганська трагедія.

В еспанській провінції Астурії завалилася печера, в якій мешкали дві циганські родини. Згинуло семеро осіб, а дві тяжко потовкло.

ДРІБНІ ОГолошення.

НА ПРОДАЖ ОДИН ДІМ НА 8 КІМНАТ, гараж на 2 авта і кавалок землі для огорода. М'яло також на продаж БУЧЕРНО І ГРОСЕРІЯНИЙ бізнес. Ціна дуже приступна. Місце на бізнес у самій середині міста. М'яло також на продаж ДІМ НА 5 РОДИН, усе винаанте. Коло цього дому є велике подвір'я 100х150 сїтн й інші будинки. По більше інформацій пишїть до: SAM WOLUCK, 55 Lebanon Ave., Colchester, Conn.

НА ПРОДАЖ 180-АКРОВА ФАРМА, старий Гомсгед, 15 штук рогатої худоби, коні, зняряддя, збір, 40 курок. Ціна \$4,500, вилати голявісько \$2,000. Голоситися до: 137-41 C. M. DOUGLAS, FORT PLAIN, N. Y.

ПОТРІБНО зручного і досвідченого ДЖЕНІТОРА, мусить мати сїм знаряддя і досвід з лечевою оґітї. Вимагаємо рекомендації. 4 кімнат. Голоситися від 9:30 до 12:30 в середу рано від ча: 110

НА ПРОДАЖ 4 ДОМИ, шпор, гросеріянй товар і зняряддя. Телершій дохід з ренти \$100 місячно. Продаж за \$9,500. Ориґиналь на ціна \$28,000. Голоситися на адресу: M. BRANDT, 824 N. Front Street, Alentown, Pa. Phone: 2-3934.

Нашіть іще ліни по поряду і поміч до того добре відомого арабського астролога, ворожби та з долоні і місцевий читача. Лише залучити на \$1.00 моїм ордер, запийте чотири питання про пропалих сваяків, загублені речі, любов, подружжя, бізнес або якийнебудь інший предмет. Не забудьте посилати промія безплатний несповіданій дружок. Полайте кожноч день і місяць нашого народження. Пишіть по англійській. Зашліть до проф. що називається Raffed Haminey, Особи, що мешкають у Джерзі Сіті або в околиці, мусять прийти до офісу. Як прийде, ми скажемо вам ваше ім'я і назвище, дамо вам пораду і вську поміч, яка вам потрібна. Замовте собі телефонно день прийому. Delaware 3-5904.

Office: 363 JACKSON AVE., Cor. of Ego Ave. (over Meat Market), JERSEY CITY, N. J. 84-90

БІЛІ НІГ Рани на ногах, опухлі ноги, набряк живи, болячі ноги, флебіт (запалення жил), напухлі або болячі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуюмо новими європейськими методами без операції. Офісові години: щоденно від 2 до 6, в понеділки і четверги від 2 до 8. ГОВОРИМО ПО УКРАЇНСЬКИ. L. A. ВЕНЛА, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ 28 W. 89 St., New York City.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО, УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР, 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 8-2410. Урадові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ПЕТРО ЯРЕМА, УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК, ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКС, БРООКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Orchard 4-2568. BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(32)

Пантера своїми дужими лапами відбилася від скали летіла в напрямі плечей Тарзана. Вона була певна, що, заступивши свої пазурі в його плечі, а зуби в його карк, побіда буде по її боці. Та всетаки пантера зробила одну помилку, яку зручно використав Тарзан: в часі свого скоку вона гаркнула.

Це вистарчило, щоби перестерегти Тарзана, що йому грозить небезпека. В одній секунді він зрозумів небезпеку, але своїм інстинктом він також зрозумів, що ця небезпека така близька, що нема часу ні втікати, ані навіть обернутись. Одиноке, що він міг зробити, було, присісти нижче до землі. В цьому положенні це було наймудріше.

Інстинкт Тарзана, внаслідок довгого перебування в нетрах, був вигострений так, як у диких звірів. У таких позиціях нема багато часу на роздумування, чи вагання. В одній секунді мусить бути і рішення й акція. Через те, що Тарзан присів у моменті, як пантера вже була в повітрі, він зовсім помикитив її плани.

Замість на середину плечей, так як вона це собі плянувала, вона попала пазурами на його бік, а пашека зовсім хібила цілі. Тарзан одним рухом стрінув пантеру з себе й тепер він мав пантеру перед собою. Його рамя було розірване, та всетаки він був у стані звести з нею розрахунок. Пантера теж не думала уступити з поля битви.

Із шотландського гумору.

На стації, вижидючи на поїзд, сидить кількох шотландців. Один з них, скрутивши папіроску, звертається до других: — Може має хто з вас сиринка?

Ніхто не зголошується. По даремнім очікуванні, шотландець говорить самий до себе: — Трудно, треба витягнути свої.